

ACTIVITATS DIDÀCTIQUES EN HOMENATGE A FRANCESC DE B. MOLL

Amb motiu de l'òbit de Francesc de B. Moll, molts de centres han organitzat diverses activitats didàctiques com a homenatge a una figura cabdal de la nostra cultura.

Els alumnes, així, han pres contacte amb la seva vida i obra i han desenvolupat tota una sèrie de treballs que, sovint, varen formar part d'exposicions realitzades en els seus centres.

PISSARRA vol agrair la forta col·laboració del CP Rafal Vell, que ens ha tramès el material resultant d'aquesta feina tant per als nivells d'educació infantil com d'EGB i que podrà servir de guia i ajuda per altres centres quan vulguin apropar-se a una de les obres més riques i imprescindibles.

Educació infantil

Activitat sobre En Joanet de sa gerra

L'escola del Rafal Vell té un percentatge important de nins castellanoparlants, cosa que ens fa potenciar al màxim l'expressió oral amb el suport d'elements visuals dins un context motivador.

Hem triat la rondalla «En Joanet de sa gerra» del tom I de les *Rondaies mallorquines* per diverses raons:

- És una rondalla curta, adient per a infants de parvulari.
- Té un argument senzill, amb moltes repeticions, cosa que en facilita la comprensió i permet que els infants aprenguin algunes de les frases que més hi surten.
- És il·lustrada per Francesc de B. Moll.
- Té un vocabulari molt ric.

Les activitats que proposam són una mostra del que es pot fer. Evidentment, no cal fer-les totes o se n'hi poden afegir segons la dinàmica del grup i la creativitat del mestre.

1. Preparar el material

En primer lloc cercarem una maleta on poder posar-hi els personatges i objectes del conte. A més de facilitar el traspàs d'una classe a una altra, ajuda a conservar-lo per a altres anys. Els personatges i objectes serien: una gerra, un home i una dona, un metge, un batle, un rei, sant Pere, una casa petita i una de gran i un filferro entorsillat i folrat de paper verd que surt de dins la gerra amb la base de plastilina.

2. Contar la rondalla

Primer haurem triat les frases-express-

sions que volem que els infants repeteixin onomatopeies, diàlegs... El suport visual sempre ha d'anar després de la narració (primer ho direm i després mostrarem l'objecte). S'ha de contar diverses vegades procurant repetir sempre les mateixes expressions.

3. Representar el conte

El poden representar els nins amb els mateixos personatges i objectes, mentre el mestre fa de narrador.

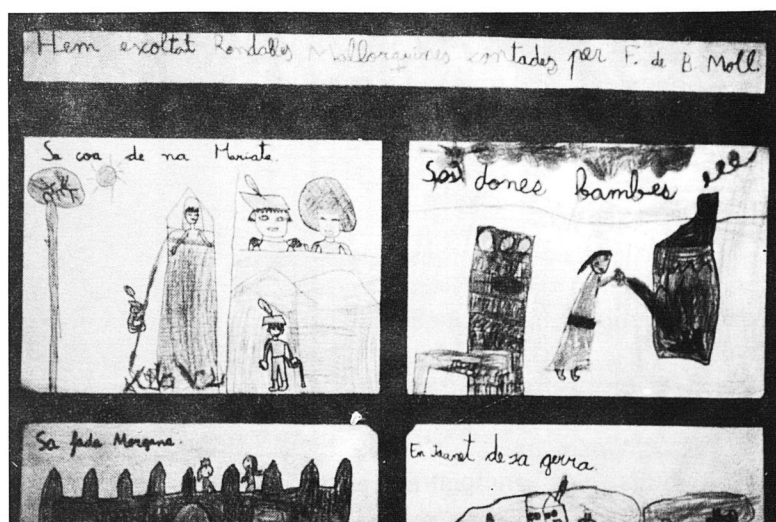
4. Sembrar faves

5. Menjar faves torrades

6. Fer un conte individual

Il·lustrar un conte que té una frase fotocopiada a cada pàgina. La portada en podria ser el dibuix de Francesc de B. Moll.

6.1. La família d'en Joanet vivia en una gerra, perquè eren molt pobres.

- 6.2. Un dia els va créixer una favera, que arribà fins el cel.
 6.3. En Joanet va pujar-hi per demanar casa i ofici.
 6.4. Res no els bastava, fins i tot volgueren esser reis!
 6.5. Demanaren, a la fi, esser tant com el Bon Jesús.
 6.6. Això era demanar massa i el Bon Jesús es va enfadar i dins sa gerra se n'hagueren de tornar i... encara hi són, si no els han tret.
 6.7. Perquè, com més els donen, més demanen; i qui vol poc arplega.

7. Fer un conte per a la biblioteca

Consta de quinze il·lustracions fetes per la classe de 2ª etapa d'EGB:

1. En Joanet i la seva família viuen dins una gerra.
2. Creix una favera que arriba fins el cel.
3. En Joanet, pujant, arriba fins els núvols
4. En Joanet parla amb St. Pere.
5. Viuen dins una casa normal.
6. *4*.
7. Viuen dins un palau.
8. *4*.
9. En Joanaet i la seva família són metges.
10. *4*.
11. En Joanet i la seva família són batles.
12. *4*.
13. En Joanet i la seva família són reis.
14. En Joanet, St. Pere i el Bon Jesús discuteixen acaloradament.
15. En Joanet i la seva família tornen a viure a la gerra.

Aquestes il·lustracions es poden fer reduïdes i donar-los-hi el format d'auca.

8. Diapositives

A partir dels personatges de la rondalla, es fan diapositives i es completa amb un muntatge àudio-visual:

- El mestre enregistra el diàleg i l'acompanya amb les diapositives.
- Els nins enregistren el

diàleg.

- Els nins posen el diàleg «en viu» a les diapositives.

9. Creació

Després d'haver sentit la rondalla diverses vegades, es podrà:

- Parlar dels personatges.
- Canviar algun detall i recontar la història.
- Canviar el final...

10. Parlar de Francesc de B. Moll

Si les circumstàncies ho recomanen, es podrà parlar de la vida de Francesc de B. Moll, cercar altres il·lustracions de les rondalles...

SUPER PLANAR

25 PULGADAS

PANTALLA BLACK MATRIX
ANTIRREFLEJOS

THOMSON

Activitats per a EGB

1r nivell

Els professors contaren la vida de Francesc de B. Moll als alumnes, destacant-ne la dimensió i la importància de la seva obra. A això, hi seguiren unes sessions d'audicions de rondalles, contades per l'equip de Ràdio Popular, que dirigia ell mateix i que, alhora, feia de narrador.

2n nivell

Els professors, igualment, contaren la vida als alumnes, els mostraren tots els llibres i diccionaris, dels quals Moll és l'autor i després feren unes fitxes del *Diccionari* segons la proposta del llibre de llenguatge *Llumenet blau*.

3r nivell

A més de parlar-los de la vida de Moll, els alumnes varen escoltar la rondalla *L'aucellet*, contada pel mateix Moll a Ràdio Popular. Després en feren un treball gràfic. A partir de paraules del *Diccionari* en feren activitats de polisèmia, definició de paraules i recerca d'antònims.

4t nivell

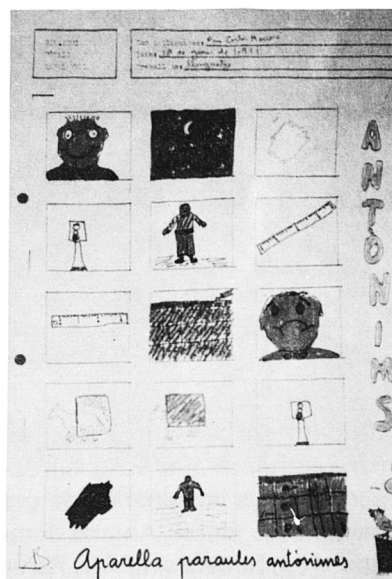
El professor els contà la vida de Moll, fent-los-hi veure la importància de la seva deïxa i de la seva lluita diària en favor de la nostra llengua i cultura. A continuació, els alumnes escrigueren frases d'agraïment d'una manera espontània.

5è nivell

OMPLIU ELS ESPAIS BUIDS

Llegeix aquesta informació sobre Moll i omple els espais buits amb aquestes paraules, tot col·locant-les on els correspongui: Català-Valencià-Balear, fonètica, alemany, 1926, Facultat de Filosofia i Lletres, Obra Cultural Balear, dialectologia, Alcover, quaranta anys, Ciutadella, 1962, Palma, trenta anys, francès, lexicologia.

Francesc de B. Moll nasqué a . . . . (1903). Estudià Humanitats i Filosofia en el Seminari Conciliar de Menorca, ... amb B. Schädell i T. Navarro Tomàs, ... amb W. Meyer-Lübke i . . . . A. Mª Alcover. Ha exercit l'ensenyament d'. . . . i . . . . a l'Institut Nacional de . . . . , d'espanyol per a estrangers a l'Estudi General Lulljà i de llengua catalana a l'. . . . i a la . . . de la Universitat de Barcelona (Delegació de Mallorca). Les seves principals obres són: Diccionari . . . . iniciat per Mn. . . . . (10 volums publicats entre els anys . . . . i . . . .), Suplement

català a/ Romanisches Etymologisches Wörterbuch (1928-31) Gramàtica Històrica Catalana (1952), Els Llinatges catalans (1959), Vocabulari Mallorquí-Castellà (1964), Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears (1968), Un home de combat (1962, biografia de Mn. Alcover), Els meus primers . . . . (1971, memòries autobiogràfiques) i Els altres . . . . (continuació).

SOPA DE LLETRES

Vegem si seràs capaç de trobar dins aquesta sopa de lletres els títols de 7 rondalles, on alguns animals en són els personatges.

E	L	V	O	L	T	O	R	I	E	L	B	U	S
S	A	R	A	T	E	T	A	O	S	T	N	B	Q
C	A	R	E	I	N	R	B	N	F	X	J	N	E
B	R	O	C	P	E	C	N	I	R	P	L	E	R
O	U	R	N	C	N	P	A	M	U	M	N	R	E
S	P	B	T	X	B	E	L	I	E	L	I	O	M
E	S	C	O	R	B	I	S	A	R	A	B	O	A
A	E	C	T	B	I	O	N	L	O	E	C	R	L
A	S	P	I	N	C	N	I	E	O	T	A	P	O
T	U	R	L	L	O	P	G	I	M	S	E	Q	Y
O	B	E	N	I	Z	B	T	E	I	X	Z	S	N
E	C	O	M	A	U	O	S	Q	R	Y	U	T	I
A	T	A	G	S	E	I	A	O	S	A	R	A	S
I	R	G	M	O	C	T	E	N	O	M	O	H	S
M	O	F	B	M	M	F	C	S	T	C	I	M	O
T	E	C	C	N	O	M	C	T	E	X	U	S	R
E	S	R	O	S	S	I	N	Y	O	L	I	S	A

Escriu aquí els títols de les rondalles que has trobat:

COMPLETAU-NE ELS TÍTOLS

Aquí tens alguns títols de les rondalles. Per tal de poder-los completar, cerca la paraula que hi manca en les definicions que tens al marge dret del full.

Els tres . . . . i els . . . . .
 Sa . . . . i s'ànguila
 Sa . . . . d'es . . . .
 N' . . . . d' . . . . .
 Es . . . . i s' . . . .

Definicions:

Fills dels mateixos pares, masculí plural. Determinant numeral cardinal que ve després del vuit. Immensos personatges imaginaris i de gran alçada de contes i llegendes, plural. Animal domèstic que miula, enemic del ca, femení singular. Parentiu entre una noia i sa mare o son pare. Jo (femení) som la . . . de ma mare. Persona que treballava als boscs d'alzines, fent carbó. Punt lluminós en el cel, n'hi ha molts i acompanyen la Lluna. Metall preciós de color groc amb què es fan anells, polseres, collars, etc. Animal ferotge, enemic de na Caputxeta. Animal ximple que pastura per les praderies i porta el jersei de llana.

FACEM UNA RONDALLA

Qui pot ser l'heroi de la història?

un príncep
una princesa
un viatger
un pobre pagès
un nen petit
una noia molt bonica
un mariner
 ...

Què pot desitjar o què li pot faltar per ser feliç?

l'amor
un tresor
un remei
una cosa que li han pres
un animal màgic
un talismà
la saviesa
un secret
 ...

Qui aconsella o ajuda l'heroi?

una fada

un animal
un somni
un missatger misteriós
un viatger
un vell molt savi
 ...

Com marxa cap a l'aventura?

es perd en un bosc feréstec
a cavall
amb una estora voladora
de polissó en un vaixell
dísfressat
 ...

Qui passa pel camí?

una fada
un animal
un altre aventurer
un príncep
una noia
un gegant
 ...

Quines proves o obstacles troba l'heroi pel camí?

animals hostils
monstres (dracs...)
obstacles naturals (muntanyes molt altes, rius cabalosos...)
enigmes, endevinalles...
malalties
combats, lluites...
mala sort, encanteris...
 ...

On arriba al final del seu viatge?

a una illa
un castell o un palau
un planeta
un país o un regne desconeguts
al cim d'una muntanya
un poble
un hostal
 ...

Allí hi viu el seu adversari, com és?

un rei o una reina malvats
un bandit o un lladregot
un monstre, un diable
un mag
un extraterrestre
un savi boig
un gegant, un nan
 ...

Primer, l'heroi és vençut. Com?
 ferit
 empresonat
 exposat a un gran perill
 deixat per mort
 víctima d'un encantament
 enganyat

...

Com l'ajuda el seu amic?
 curant-lo
 alliberant-lo
 donant-li un consell
 donant-li una arma
 enganyant l'enemic
 confessant-li un secret

...

Explica com l'heroi s'enfronta una vegada més al seu enemic, però ara per a vèncer-lo i apoderar-se d'allò que havia anat a buscar.

L'heroi torna cap a casa seva, però és perseguit pels aliats del seu enemic. Quins poden ser els últims obstacles?

els germans o germanes de l'enemic
 soldats o perseguidors armats
 éssers fantàstics
 temptacions
 emboscades o trampes
 armes màgiques o secretes

...

Final de la història explicada lliurement

6è nivell

Els professors explicaren la vida d'un home que ens va salvar els mots. Ells mateixos realitzaren un treball de, a partir del DCVB, cercar, ordenar i escriure frases fetes, locucions i refranys sobre els propis noms dels nins de la classe i també sobre alguns peixos.

7è nivell

Després d'explicar el que representa de pèrdua per a la nostra llengua i cultura la desaparició de Francesc de B. Moll, els alumnes feren una classificació de tots els llinatges dels infants del centre seguint el llibre *Els llinatges catalans*.

8è nivell

Dedicaren una sessió a parlar del que representa per un poble el fet de tenir homes com Francesc de B. Moll.

Treballarem el DCVB les mesures de:

- Longitud: peu, polze, pam, cama, etc.
- Pes: terça, arrova, quintar, etc.
- Superfície: quartó, hort, etc.
- Capacitat: barcella, almod...
- Velocitat: nus...

Finalment, es va fer un exercici de comprensió lectora i debat sobre un article de J. Miralles aparegut al *DM* amb motiu del traspàs de F. de B. Moll. Els alumnes, una vegada fet el treball, podran comprendre la gran tasca realitzada per aquest «homenot».

DM 20 de febrer de 1991

El autor, director del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la U.I.B., hace un somero repaso a la obra del insigne filólogo Francesc de Borja Moll, fallecido anteayer. Moll fue, a juicio del articulista, un hombre preocupado por los aspectos concretos y prácticos de la lengua, ligados con el entorno cultural y la tradición.

FRANCESC DE BORJA MOLL, UNA VIDA DEDICADA ALS MOTS

Joan MIRALLES i MONTSERRAT

La dilatada obra de Francesc de Borja Moll és analitzable des de diferents perspectives. I, tanmateix, si ens veim forçats a resumir, pens que destaca sobretot l'home de cultura interessat, «tout court», pels mots de la llengua catalana. Hi ha lingüistes que se senten atrets bàsicament pels aspectes abstractes, teòrics, formals de la llengua. D'altres s'inclinen fonamentalment pels aspectes concrets, pràctics, lligats amb l'entorn cultural, amb la tradició, etc. Crec que Moll és dels darrers. Almenys sembla que és on es movia millor, com peix a l'aigua. Si el lector té temps i ganes de continuar llegint podem passar revista a cada una d'aquestes facetes de Moll, amb les corresponents obres més característiques.

1. **Lexicògraf:** Com a autor de diccionaris o vocabularis, Moll ha tingut la sort, la gosadia, la constància, el mèrit, de ser el feliç continuador i enllestidor de la més important obra lexicogràfica sobre la llengua catalana publicada fins ara: el *Diccionari-Català-Valencià-Balear*, iniciada per Mn. Alcover, en 10 volums ben atapeïts, alhora diccionari de la llengua antiga i moderna, oral i escrita, popular i culta. Només per aquesta obra Moll tendria ja assegurat un lloc preeminent en la galeria dels més eminents filòlegs del nostre país. I, encara, no podem oblidar, des d'aquest punt de vista treballs tan estimables com el *Suplement Català al Romanisches Etymologisches Wörterbuch*, de Meyer Lübke, obra de joventut publicada a l'Anuari de l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura als anys 1928-31 ni el *Diccionari Català-Castellà. Castellà-Català* (1978), publicat abans en dos volums a part.

2. **Gramàtic:** Caldria destacar d'antuvi en el temps la seva *Primera Ortografia Mallorquina* segons les *Normes de l'Institut* (1931) o el seus *Rudiments de Gramàtica preceptiva i de l'Ortografia Mallorquina* (1937). Tant aquests llibrets com la més moderna i primfilada *Gramàtica Catalana referida especialment a les Illes Balears* (1968), constitueixen la font principal on han begut fonamentalment tots els qui hem tengut

des de fa anys els primers contactes amb la nostra llengua. Igualment, *La Lengua de las Baleares enseñada a personas de habla castellana*, pretén estendre el coneixement del català entre els castellanoparlants. D'altra banda, la *Gramàtica Històrica Catalana* (1952), exhaurida des de fa anys, constitueix encara avui un dels textos bàsics per a l'estudi de l'evolució lingüística del català des del llatí.

3. **Lexicòleg:** Com a estudiós de l'origen i significació dels mots, Moll s'ha revelat també com a científic d'elevada perspicàcia. Ho comença a demostrar de ben jovenet en les seves *Espigoladures filològiques* (1924), a l'ombra del seu mestre Mn. Alcover. La publicació, també, del *Vocabulari tècnic dels molins de vent en les Balears* i del *Vocabulari popular de l'art de la construcció*, en el «Butlletí de Dialectologia Catalana» (1934-35) revelen també el seu interès per la cultura tradicional. Potser, també, un dels articles més sòlids i madurs d'aquesta faceta sigui *Alguns mots d'origen aràbic* («Estudis Romànics», 1963-68).

4. **Dialectòleg:** Moll destaca també com un bon coneixedor dels dialectes catalans, sobretot del balear. Hauríem de destacar en aquest sentit la publicació, desgraciadament incompleta, de *La flexió verbal en els dialectes catalans* («Anuari de l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura», 1929-33), materials que han estat recollits per Mn. Alcover i que segueix essent un treball fonamental pel que fa a la morfologia verbal dialectal. D'altres mostres de la seva labor són l'*Estudi fonètic i lexical del dialecte de Ciutadella* («Miscelànea Filològica dedicada a D. Antonio M^o Alcover (1931), republicat a «Randa» (1979)). Sobre el balear, o el mallorquí, en dona també una visió de conjunt en *Els parlars balearics* («Actas y Memorias del VII Congreso Internacional de Lingüística Romànica», 1955), el seu article sobre *Estática y dinámica del catalán en Mallorca* («Papeles de Son Armadans», 1960) o *El habla de Mallorca*, inclosa en la *Historia de Mallorca*, coordinada per J. Mascaró

Pasarius (1973), recentment republicat, traduït per l'editorial Barcino.

5. **Historiador de la llengua:** Com a investigador de la llengua antiga, Moll ha vist publicats els seus principals articles en un sol volum: *Textos i estudis medievals* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1982) que aplega treballs sobre l'edició d'alguns texts antics, estudis sobre la llengua de R. Llull, sobre el *Liber elegantiarum* de Joan Esteve i altres sobre lèxic i etimologia medieval.

6. **Onomasticòleg:** L'onomàstica, com a estudi dels noms propis, de persona i de lloc, ha estat també conreada per Moll. Ja l'any 1955 en donà una breu mostra en el V Congreso Internacional de Ciencias Onomásticas, amb una comunicació sobre *El fichero de toponimia balear*. Però, no hi ha dubte que l'obra cabdal en aquesta matèria és *Els llinatges catalans* (1959), fa pocs anys reeditada, molt ampliada i corregida (1982).

7. **Traductor:** Moll s'ha dedicat també a traduir diversos textos o manuals bàsics. N'hauríem de destacar la *Introducción al latín vulgar*, de Grandgent, traduïda de l'anglès (Centro de Estudios Históricos de Madrid, 1928), més tard reeditat; el *Manual de Lingüística romànica*, de B.E. Vidos, traduït de la versió italiana (1963). O d'altres, de caire ben diferent, com el *Llibre de facècies*, de Gianfranco Foggio, traduït del llatí (1978), o monografies de caire filològic, com *El dialecto de Alguer, su posición en la historia de la lengua catalana*, de H. Kuen, traduït de l'alemany (1934).

8. **Folklorista:** Com a estudiós de la literatura popular s'ha interessat eminentment pel cançoner i les rondalles: *Cançons populars mallorquines amb notes sobre fonètica sintàctica*, ambdós publicats en 1934 i, sobretot, les introduccions dels quatre volums del *Cançoner popular de Mallorca*, del P. Rafel Ginard (1967-75). No oblidem tampoc els dibuixos del mateix Moll en l'*Aplec de rondalles mallorquines*, d'en Jordi des Recó, així com treballs com *La censura moral de mossèn Alcover a les seves rondalles mallorquines* (1970).

9. **Publicista:** F. de B. Moll té, en suma, una partida de centenars de títols de divul-

gació lingüística escampats per diaris i revistes, pròlegs, parlaments, etc. El lector en té una breu mostra en l'interessant aplec *L'home per la paraula* (1974) o en *Material de divulgació filològica* (Universitat de Palma de Mallorca, 1983).

Encara, podríem parlar del Moll editor i impulsor de tasques culturals (Obra Cultural Balear), així com també del Moll versificador: *Versos de la ceba*, o com a autor de llibres de memòries *Els meus primers trenta anys* i *Els altres quaranta anys*, com a biògraf: *Un home de combat*, però l'espai i el tems de què disposem ens diuen que acabem.

Si el lector observa de prim compte el to, la manera de fer de Moll, el seu mateix tarannà com a investigador, crec que hi són ben manifestes algunes característiques.

De primer jo subratllaria la constància. *Nulla dies sine linea*, podria ser la seva divisa, o la que encapçala els llibres de la col·lecció de «Les Illes d'Or»: *Dura tamen molli saxa cauantur aqua*. És cert que Moll no tenia, potser, l'esperit quixotesca i genial d'Alcover, però de vegades, en definitiva, el millor mèrit és simplement acabar les obres del més eminents *eixelebrats*.

Pens que en Moll ha tingut també sempre un gran sentit pragmàtic, i això, almenys per mi, no és cap demèrit, principalment quan va unit a d'altres qualitats positives de la personalitat, com pot ésser la laboriositat. Així mateix, Moll s'ha plantejat sempre la problemàtica lingüística des de la seva vessant didàctica. No crec que ens trobem cer-

tament davant un lingüista teòric d'idees originalíssim, però sí que ens hem davant un home que ha sabut exposar d'una manera molt clara i amena les diverses facetes i problemes de la llengua. Finalment, Moll ha estat home d'humor, i d'això n'hi ha mil proves. I en aquest país, sota el mal fat dels odís bíblics, de les arrancades de cavall i arribades d'ase, i on l'enveja més massa sovint la reina, tenir el suficient sentit de l'humor i, simplement, anar fent, amb tenacitat i rigor, no solament no és un vici rebutjable, sinó una activitat d'allò més útil i saludable.

Comprensió lectora i debat sobre l'article *Francesc de Borja Moll, una vida dedicada als mots*, de Joan Miralles i Montserrat.

1. Llegiu l'article i feu els exercicis següents:

- On va sortir publicat aquest article ?
- Quin tipus d'article és ?
- Qui és l'autor d'aquest article ?
- Investigau i aportau a la classe les dades que conegueu sobre l'autor de l'article.
- Feu un debat a la classe sobre el tema següent:
  - Per què l'article està escrit en català i el títol de la secció i l'encapçalament estan en castellà? És normal aquest fet? Per què?
- Per què apareix aquest article en aquesta data concreta?
- Ompliu la graella, segons l'article. Seguiu l'exemple.

Oficis en què destacà Moll	Ciències o camps d'investigació	Què tracten aquestes ciències	Obres corresponents
lexicògraf	lexicografia	la preparació de vocabularis i diccionaris	<i>Diccionari DCVB</i> . <i>Diccionari cat.-cast, cast-cat.</i>

Activitat didàctica de l'Escoleta de Son Gotleu

L'Escoleta de Son Gotleu (Obra Social de Sa Nostra) fa un homenatge a Francesc de B. Moll.

Tots els qui formem l'Escoleta de Son Gotleu volem participar en aquest reconeixement públic que des de tots els estaments de la nostra cultura li estan fent.

El nostre homenatge, no serà de grans paraules, se n'han dites moltes i totes són poques, serà senzill i viscut, perquè els nins petits no entenen altra cosa que no siguin vivències.

Expressarem el nostre agraïment a Francesc de B. Moll cantant les *Rondaies Mallorquines* d'en Jordi d'es Recó i ho farem de manera intensa durant una setmana, del 22 al 28 d'abril, aprofitant la diada de St. Jordi, festa del llibre.

Els nins de la nostra escoleta, no saben encara llegir ni escriure, però sí saben escoltar, parlar, pintar i viure.

Els contarem els nostres contes populars i ells els comentaran, dibuixaran, representaran i, en definitiva, gaudiran d'un món fantàstic i meravellós: viuran les rondalles.

Així, a través de la paraula viva, els nins aprendran a disfrutar la nostra llengua com volia Francesc de B. Moll i aquest serà l'homenatge que permanentment li retrem.

Activitat didàctica per a 2ⁿ de BUP

Mª Antònia Albertí Campins, professora de llengua catalana de l'IB Ramon Llull ha desenvolupat una activitat didàctica en homenatge a Francesc de B. Moll per al nivell de segon de BUP.

PISSARRA agraeix la seva col·laboració i anima altres docents a divulgar el treball de Moll entre els seus alumnes.

Aquesta activitat didàctica es va fer en dues etapes, mitjançant treball en grup a la primera i individual a la segona. Es va començar dividint la classe en vuit grups que haurien de treballar durant quatre sessions. El primer material -un resum biogràfic de Francesc de B. Moll- va esser proporcionat per la professora per establir un primer contacte. A continuació, cada grup, durant tota la setmana havia de buidar la premsa i recollir tots els materials que els mitjans de comunicació li posaven al seu abast, per poder treballar sobre els punts que li pertocaven.

Punts de treball dels diferents grups:

- 1°: La vida i l'obra de Moll des de 1903 fins a 1934.
- 2°: Id. des de 1935 fins a 1962.
- 3°: Id. des de 1963 fins a 1974.
- 4°: Id. des de 1975 fins a 1991.
- 5°: Principals publicacions de Francesc de B. Moll. Breu explicació del seu contingut. Selecció d'algunes pàgines.
- 6°: La gran obra del *Diccionari*: consulta d'informació, recerca d'algunes paraules, fotocòpia de pàgines, observació dels dibuixos i anàlisi de les definicions.
- 7°: Els nostres llinatges estudiats per Francesc de B. Moll des d'un punt de vista lingüístic.
- 8°: Reconeixement d'una gran tasca: premis obtinguts, doctorats, medalles... Reaccions davant la seva mort. Frases significatives entorn a la seva obra. De qui són.

El treball es va desenvolupar i, una vegada finalitzat, se'n va fer una exposició, així com l'audició d'una rondalla contada per Moll.

Objectius d'aquesta activitat:

- Habituar l'alumne a utilitzar material que no es troba necessàriament en el llibre de text.
- Aprofundir la vida i obra d'una personalitat fonamental per a la cultura catalana -deixant així ben clara la seva importància en el procés de normalització lingüística-, tot aprofitant la difusió informativa dels mitjans de comunicació.

-Impulsar el treball en equip i poder gaudir del resultat final amb l'exposició dels treballs conjunts.

La segona activitat es feia individualment i, per tal de dur-la a terme, es fixaven uns terminis més llargs. Cada alumne havia de llegir a casa seva el fullet *Llengua o dialecte? Català o Mallorquí?*, que recull la lliçó inaugural que pronuncià Francesc de B. Moll amb motiu dels cursos de català 1978-79. Malgrat els anys transcorreguts des de la seva redacció, aquest text continua essent una eina clara i molt eficaç per explicar els conceptes de llengua i dialecte i la importància de tenir una llengua estàndard coneguda i utilitzada pels parlants de qualsevol llengua i, per tant, també en el cas del català. L'adquisició de coneixements lingüístics precisos, que suposa l'aclariment d'aquests conceptes i d'altres que s'hi relacionen, capaciten els alumnes per donar resposta amb arguments sòlids a les polèmiques que, encara avui, apareixen a la premsa i a la vida diària.

Acabada la lectura, els alumnes havien de respondre el següent qüestionari:

1. Hi ha diferències entre els parlars de Mallorca, Menorca i Eivissa? De quin tipus? Significa això que a les tres illes es parlen tres idiomes diferents?
2. Què diu el Diccionari de l'Acadèmia Espanyola de la Llengua a la seva darrera edició respecte del mallorquí?
3. Com defineix el dialecte Francesc de B. Moll? Dir que «el mallorquí és un subdialecte de la llengua catalana», suposa una subvaloració del mallorquí?
4. Totes les llengües tenen dialectes o només el català? Què en diu Francesc de B. Moll?
5. Els mallorquins que han après el castellà a l'escola, quin tipus de castellà coneixen?
6. Com rebut Francesc de B. Moll la idea dels qui no accepten la unitat de la llengua catalana, fixant-se en algunes diferències de lèxic entre els diferents dialectes?
7. Com s'explica que els pobles germànics en envair l'Imperi romà no imposassin les seves llengües,

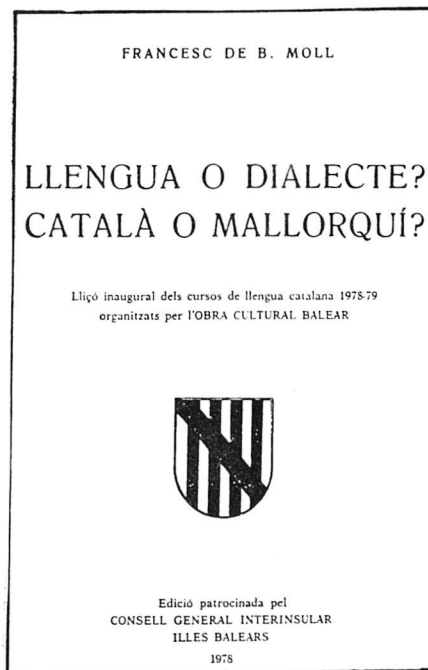
sinó que aprenguessin el llatí, que era la llengua dels dominats?

8. És justificat el nom de català aplicat a la llengua de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera? Per què?
9. És important distingir entre *llengua popular* o *colloquial* i *llengua estàndard* o de *cultura*? Francisc de B. Moll l'anomena *literària* per què? On s'ensenya aquesta llengua estàndard en qualsevol idioma?
10. Per què els mallorquins, menorquins i eivissencs tenen, en general, un desconeixement tan gran de l'estàndard català?
11. Per què els pobles civilitzats necessiten una gramàtica normativa, un estàndard?
12. Quina és la funció primordial de la llengua estàndard.
13. Aprendre l'estàndard català a l'escola, significa renunciar a paraules del nostre dialecte mallorquí, que han estat substituïdes en altres indrets de parla catalana per altres de sinònimes? Què diu en Moll, d'això?
14. Els qui pretenen argumentar que el mallorquí és una llengua distinta del català, a part de fixar-se en una part del lèxic que no coincideix entre el mallorquí i el català peninsular, es fixen en la qüestió de l'article? Per què aquest suposat argument és fals? Com demostra Moll la seva falsedat?
15. Des d'on s'ha elaborat l'estàndard català i, per tant, quin és el dialecte del català que ha tingut més pes en la formació d'aquest estàndard? Significa això que no s'han tingut en compte els altres dialectes? Que en diu Moll respecte d'això?
16. Opinió personal sobre el contingut i la forma del llibret. T'ha semblat prou clar i didàctic? Hi afegiries res més?

Finalment, se'n faria un debat a classe.

Objectius d'aquesta activitat

- Donar a conèixer una obra completa.
- Valorar la comprensió lectora mitjançant el qüestionari.
- Adquisició de coneixements lingüístics que permetin als alumnes de reflexionar i debatre aquest tema amb major rigor i coherència.
- Fomentar la participació i l'expressió oral.

COPISTERIA REFLEX

- **Fàbrica de sellos de goma.**
- **Entrega rapidíssima.**
- **Sellos con cualquier dibujo.**
- **Impresión perfecta. (Goma negra)**
- **Caños de caucho.**
- **Automáticos.**
- **Fechadores, numeradores.**
- **Tampones entintados.**

FOTO COPISTERIA
REFLEX
C/ Olmos, 36 Tel. 724332
PALMA DE MALLORCA

Olmos, 36 (Esquina con Galerías Olmos)
Tel. / Fax. 72 43 32
07003 Palma de Mallorca

TAMBIEN

COPIAS COLOR - FOTOCOPIAS
COPIAS DE PLANOS - MULTICOPIAS
PLASTIFICACIONES - COPIAS DE LLAVES
ETIQUETAS ADHESIVAS - PLACAS
POSTERS - FOTOGRAFIA

HOMENATGE A FRANCESC DE B. MOLL